

Libris.RO
Respect pentru amintirea istoriei
LAURA MCVEIGH

Sub stelele tăcute

LISTA PERSONAJELOR

Părinții lui Afsana

Dil / Baba – Tatăl
Azita / Madar – Mama

Copiii

Omar – Fratele cel mai mare al lui Afsana
Ara – Sora mai mare a lui Afsana
Javad – Fratele mai mare al lui Afsana
Afsana
Arsalan cel mic – Fratele mai mic al lui Afsana
Sitara – Sora mai mică a lui Afsana

Bunicii

Baba Bozorg – Bunicul (tatăl lui Dil)
Maman Bozorg – Bunica (Mama lui Dil)

Alte rude

Amira – Sora Azitei

La Kabul

Arsalan – Prieten de familie
Mati și Abas – Frați, prieteni cu Afsana

În sat

Amin – Prieten din copilărie cu Dil / Baba
Nazarine – Vecină, văduvă, mama a trei fete
Masha – Fiica lui Nazarine, prietenă cu Ara

Naseeba (Nas), Robina – Fiicele lui Nazarine, gemene, prietene cu Afsana
Najib – Învățător

După plecarea din Afganistan

Hafiza – O femeie care se împrietenește cu copiii

Parwana, Benafsha – Prietene cu Afsana și Ara

Abdul-Wahab – Luptător

În tren

Napoleon – provodnic, controlor de bilete și îngrijitor al samovarului

PARTEA ÎNTÂI

În anumite călătorii nu am vrea să plecăm niciodată.

*Și totuși, ne ducem. Ne ducem pentru că trebuie,
pentru că sunt singura formă de supraviețuire.*

*Aceasta este călătoria mea, cea pe care nu aş fi vrut să
o fac vreodata. Dar am făcut-o. Ceva a supraviețuit.
Unele lucruri nu pot și nu vor fi uitate. Călătoresc
cu noi până la capăt.*

Capitolul 1

Cel mai mare dintre frații mei, Omar, s-a născut într-o noapte rece de februarie, pe o coastă înzăpezită de munte, lângă autostrada Kabul – Jalalabad, unul dintre cele mai periculoase drumuri din lume. Mama stătea în zăpadă – o ninsoare puternică îi luase pe nepregătite, suferind în nămeții care-i ajungeau până la șolduri, iar țipetele ei se auzeau peste vale, lovindu-se de stâncile din Cheile Kabul. Singurul om aflat acolo s-o ajute era tata, care nu mai văzuse în viața lui cum se aduce pe lume un copil – cu atât mai puțin unul de-al lui – și care, paralizat de frică, privea fața schimonosită de durere a frumoasei lui soții, ascultându-i respirația grea și strigătele guturale, sălbaticice.

Vă puteți întreba, pe bună dreptate, cum de se aflau într-un astfel de moment în noaptea înghețată, singuri pe versantul înșelător al muntelui. Ei bine, fugeau. Și numai asta făcuseră de la prima lor întâlnire, pentru că legătura dintre ei – una bazată pe dragoste chiar de la început – era atât de improbabilă, de ridicolă, de nesăbuită, încât mama fusese alungată imediat de propria familie. Fusese aruncată afară în dizgrație din casa bunicului meu. Când o repudiase, ultimele cuvinte ale tatălui ei fuseseră, pur și simplu: „Azita, nu mai ești fiica mea“.

Mama ei nu spusese nimic.

Nici tata nu avusese mai mult noroc. Părinții lui, deși oameni blânzi de la munte, se simțiseră rușinați de îndrăzneala lui și, din teamă de pedeapsă, se îndepărtașeră și ei de nepotrivita pereche. Astfel, Azita și Dil (Madar și Baba, cum le spunem noi) își începuseră

viața împreună ostracizati și aşa rămăseseră. La căsătoria lor venise numai Arsalan, prietenul cel mai bun al lui Baba și, pentru oricine cunoaște... ei bine, nu aşa se fac lucrurile de obicei.

Amenințările începuseră nu cu mult după nuntă, când mama rămăse înșarcinată cu primul copil. La început nu fuseseră foarte grave. Cineva o împinsese pe mama la piață. Se întorsese acasă și văzuse ușa trântită de perete, iar din cămară le fusese luată mâncarea. Într-o zi își găsise cămașa de noapte, pe care o atârnase la uscat, ruptă în două și mânjată cu sânge. Atunci se hotărâseră să fugă. Aveau să devină nomazi, aveau să trăiască din banii dați mamei de sora ei. Aveau să trăiască din bunăvoița străinilor, dacă propria familie îi respinsese.

Sora mamei, Amira, le dăduse tot ce putuse. Inclusiv bijuterii de aur, o moștenire de familie, cu gândul că aveau să le fie de folos pe viitor (mai târziu, după ce fusese descoperit, acest furt altruist o costase pe sora lui Madar locul în familie, ducând-o departe de casă, în Rusia – dar vom ajunge și acolo). Pentru moment, surorile plânsese să și se îmbrățișaseră. Chiar dacă n-aveau cum să știe, era ultima dată când se vedea. Iubirea dintre ei i-a obligat la grele alegeri pe mama și pe tata – jertfe prin care și-au dovedit perseverența și voința.

În noaptea în care fratele meu mai mare, Omar, și-a făcut drum în lumea plină de nesiguranță, fugeau de un grup de bandiți din munți care încercaseră să-i jefuiască și să-i ia tatei mașina, mândria și bucuria lui – o Lada ruginie din 1972, dar de nuntă de la Arsalan. Pentru tata era iubirea vieții, după mama și fiul ce urma să i se nască. În timp ce călătoreau spre Kabul, unde sperau să-l mai vadă o dată pe Arsalan și să-i ceară ajutorul, făcându-și cu greu drum prin trecătoarea periculoasă, prin viscolul și ninsoarea stârnite brusc, focuri de armă au început să lovească mașina.

Un glonț a străpuns portiera și a nimerit în podeaua acoperită cu covor a Ladei, exact lângă glezna mamei. În acel moment al acțiunii, Omar s-a decis că e gata să întâmpine lumea, deși, potrivit tuturor calculelor, ar fi trebuit să stea locului până după dezgheț. Iar

mama, femeie cu voință puternică și de nezdruncinat, a hotărât că mașina nu era un loc sigur în care să nască – iar dacă era să fie împușcați în munți de bandiții mujahedini, atunci aşa să fie, dar ea avea să se încreadă în Allah. Tata a știut că nu avea rost să o contrazică, dintr-o înțelegere instinctivă care i-a ajutat să aibă șase copii împreună și o căsătorie fericită, până la urmă, cu toate încercările prin care au trecut – și nu au fost puține.

Și-a strâns patu-ul¹ de pe bancheta din spate ca pe o pătură călduroasă de lână și au început amândoi să urce anevoios prin zăpada adâncă, adăpostindu-se după bolovani.

– Să-i străpungă păștia cu gloanțele, a scuipat mama cu indignare în direcția trăgătorilor de (mică) precizie, care, în tăcere, coborau probabil spre serpentinele din vale ca să jefuiască mașina și pasagerii, pe care îi credeau pesemne morți sau în agonie – uciși fie de gloanțe, fie de gerul îngrozitor al nopții de iarnă.

Sub luna plină și grea, în nemîșcarea din jur, țipetele ei își trimiteau ecoul prin aerul înghețat, oricât ar fi încercat să și le înăbușe. Omar se hotărâse să apară și n-a durat mult până să alunecă în patu, care-l aștepta între mâinile tremurânde ale tatei. Imediat a fost înfășat, împăturit strat după strat. După ce l-a adus pe lume, mama s-a ridicat, s-a sprijinit de tata, privindu-și tot timpul în ochi copilul adorat, apoi au luat-o în jos spre mașină, împiedicându-se printre stânci, delirând triumfători în timp ce lăsau o dâră de sânge întunecat pe troienele de zăpadă.

Doi dintre trăgători ajunseseră deja la mașină și-l așteptau răbdători pe tata să revină cu cheile. Unul dintre ei fuma hașiș. Celălalt stătea de pază, cu pușca sub braț. Tata tremura din cap până-n picioare. Nu era nici laș, nici ușor de păcălit și își dădea seama în ce pericol se aflau, ca simpatizanți ai comuniștilor. Dar mama, cum tocmai dăduse viață, era și mai autoritară ca de obicei, aşa că s-a dus în fața lor și le-a spus:

¹ Șal tradițional afgan (n.tr.)

Respect pentru băiem și căpătă
– Fraților,, veniți aici, uitați-vă la copilul ăsta, un miracol. Doar mulțumită lui Allah, lăudat fie numele Lui. Dar trebuie să ajungă într-un loc sigur, la căldură. Și voi, fraților, trebuie să ne ajutați.

Nu se știe dacă au fost vrăjiți de frumusețea ei sau dacă au fost luați pe nepregătite de turnura evenimentelor, dacă din pricina hașișului ori pentru că i-a intimidat curajul din vocea ei, cert este că, spre uimirea și imensa ușurare a tatei, cei doi bărbați s-au conformat planurilor mamei, uitând de jaf în fața unei responsabilități și mai puternice, aceea de a face ca noaptea cu pricina să nu fie ultima petrecută de copil pe pământ. Și ei erau fiii cuiva, cândva fuseseră copii – abia ajunși la vîrstă adultă. Chiar dacă făceau parte din Gărzile Negre, erau duri și puțin drogați, s-au bucurat de căldura mașinii și de faptul că nu aveau să ucidă acest cuplu și pe copilul lor nou-născut, așa că totul a fost bine pe lume în noaptea aceea.

Așa ne povestește mama, ținându-și suflarea, și – cu fiecare poveste – criminalii din munți apar din ce în ce mai nobili. Stelele luminează cerul nopții geroase și o auzim la radio pe Mermon Mehwish, iar tata, mama și cei doi mujahedini cântă alături de ea, în timp ce mașina coboară spre luminile Kabulului.

Bineînțeles, nu așa s-au întâmplat lucrurile. Mama are darul povestirii – poate să transforme în imagine cel mai cumplit coșmar în cel mai frumos vis. Acest dar al ei a ținut-o și ne-a ținut în viață până acum. Când mama ne povestește, tata plângе și nu mai spune nimic, de aceea știm că, oricum ar fi apărut Omar pe lume, nu a fost din bunăvoie străinilor.

Dar de ce am început cu povestea nașterii lui Omar? Am pornit de aici pentru că uneori trebuie să o iei înapoi pentru a porni înainte. Așa spune Madar ori de câte ori trenul ajunge la ultima stație a perpetuei călătorii transsiberiene, înainte și înapoi între Moscova și Vladivostok. Momentele în care toți cei șase copii apelează la emoții, imploră, plâng, sar din tren. Dintre cei șase, eu sunt Afsana, a patra – înaintea mea fiind Omar, Ara, Javad, iar după mine Arsalan cel mic și mezina, Sitara. Este acel moment amețitor petrecut pe peron, în

care tot ce vrem este să ne oprim, să se termine odată drumul fără sfârșit din Asia în Europa și înapoi în Asia. Într-o bună zi, când părinții noștri vor găsi o soluție sau când vor termina banii (sunt sigură că va veni repede și ziua aceea), vom putea părăsi trenul și vom începe o nouă viață. Undeva unde să fim în siguranță. De unde să nu mai trebuiască să fugim.

Capitolul 2

Roțile trenului se opresc cu scrâșnet, pe neașteptate. Toți suntem împinși brusc în față.

Pentru a vedea ce s-a întâmplat, Omar și Javad își întind capele cât mai departe prin fereastra deschisă. Suntem la jumătatea podului de pe calea ferată Circum-Baikal. Trenul se leagăna ușor pe şine, apoi se oprește: dedesubt e o prăpastie cumplită. Apar pe corridor și pasageri din alte compartimente, iar câțiva dintre ei privesc cu prudență afară.

– Poate este o problemă cu ecartamentul, discută între ei Omar și Javad.

Frații mei sunt deja experți în trenuri. Și în poduri. Și în inginerie. Omar vrea să devină inginer într-o zi. În ultimul an a făcut cursuri de inginerie prin corespondență. Își ridică și expediază temele de-a lungul traseului, trimițându-l pe provodnicul¹ Napoleon, controlor de biletă și îngrijitor al samovarului, să coboare în stații și să-i aducă noi colete cu note de curs. Compartimentul e plin cu schițele și calculele lui Omar. Crede că oamenii care au ridicat aceste poduri, străpungând prin granit și cristal de-a lungul țărmului stâncos, oamenii care au săpat, excavat și dinamitat întinderile de pământ neospitaliere ale Siberiei, pentru a construi poduri și tuneluri magnifice, pentru a contracara amenințarea inundațiilor și a alunecărilor de teren, acești oameni remarcabili au fost adevărati aventurieri, care au făcut ca pământul să se supună voinței lor. Astă își dorește și Omar – să creeze o lume după imaginea din planurile sale.

¹ Conductor (de tren) (n.tr.)

Las-o, Afsana, răni și cărți

Luasem una dintre schițele lui Omar și mă uitam la structurile de oțel ce se suprapuneau și se intersectau din toate direcțiile într-un model complicat.

- N-o vei înțelege, oftează Omar, în timp ce-mi zâmbește.
- Păi, explică-mi-o, îi răspund, așezată lângă cel mai mare dintre frații mei, intrând în noua lui lume de frumusețe și inventivitate.
- Întâi de toate, o ţii cu susul în jos, râde el, uimit de interesul meu.
- Rotesc schița.
- Așa-i mai bine. Uite...

Degetele lui urmăresc liniile desenului. Ochii îi strălucesc în timp ce-mi explică munca lui, surprins și bucuros de atenția cu care-l urmăream.

- Dar cum știi dacă va funcționa? îl întreb, minunându-mă de gradele, unghиurile, structurile torsionate de metal pe care le adusește la suprafață doar cu un creion și o hârtie.
- Nu știi, spune el. Nu știi întotdeauna dacă va funcționa. Dar trebuie să încerci.

Îi admir încrederea în sine, acest fel de siguranță. Lângă Omar mă simt în siguranță – ca și cum lumea ar fi o serie de calcule rezolvabile, însă tangibile și solide sub picioare.

- Ssst, ne atenționează Ara.

Studiază limba franceză în compartimentul de alături – unde Madar îi predă – și o deranjăm de la conjugări.

Cum, vă surprinde? Faptul că suntem itineranți nu înseamnă că părintii au trecut cu vederea școlarizarea noastră. Ba dimpotrivă, din păcate. Învățăm matematică, geografie, știință, istorie (preferata mea), filosofie, politică, limba rusă, limba engleză și limba franceză. Și citim (eu una citesc *Anna Karenina*, de Tolstoi, și am grija ca de o comoară de o enciclopedie, o ediție veche și uzată de care ne folosim cu toții). Mama ne vrea pregătiți pentru viață. Seară ascultăm muzică. Baba are un radio cu tranzistori pe care-l potrivește pe posturile locale. Ascultăm muzică clasică, folk, rock, chiar jazz, muzică